

Sociaal Zorgpad Onverzekerden

1. Doel en toepassingsgebied

Het zorgpad ondersteunt de begeleiding van de onverzekerde zwangere cliënt in de eerstelijns verloskundige praktijk en in het ziekenhuis.

2. Achtergrondinformatie opbouw zorgpad

Bij onverzekerde zwangere cliënten leven veel vragen over de financiering van de zorg. Onbeantwoord vormen zij een belasting voor de te leveren zorg. Hierdoor stelt de zwangere cliënt haar bezoek aan de zorgverlener uit en komt daardoor laat in zorg. De verloskundige hoort zorg te verlenen (zorgplicht). Dit zorgpad onderscheidt onverzekerde cliënten als volgt:

- a. Zij die verzekerd zijn (Nederlanders, EU inwoners, Expats)
- b. Zij die onverzekerbaar zijn omdat hun verblijfstatus in Nederland of Europa ontbreekt.

Verzekerbare burgers: Nederlandse burgers of EU inwoners zijn verplicht zich te verzekeren. Iedereen die niet verzekerd is kan ieder moment van het jaar een verzekering afsluiten (www.zorginstituutnederland.nl/). Voor verzekering van cliënten <18 jaar zijn ouders/voogden verantwoordelijk. (zie Zorgpad Minderjarige zwangere). Een zeer kleine groep gemoedsbezwaarden verzekert zich niet op grond van hun geloof, religie of levensovertuiging. Daarvoor is een regeling (<https://www.zorginstituutnederland.nl/verzekering/gemoedsbezwaarden>).

Burgers uit EU landen zijn wettelijk verplicht zich te verzekeren in Nederland of in het land van herkomst. EU onderdanen werkzaam in Nederland zijn verplicht zich in Nederland te verzekeren.

De financiële afwikkeling van de geleverde zorg aan zwangere cliënten die verzekerd zijn in een ander land dan Nederland kan als volgt afgehandeld worden:

- Cliënten betalen de ontvangen zorg (contant!) en declareren vervolgens de gemaakte kosten bij hun zorgverzekeraar in het land waar ze verzekerd zijn.
- De verloskundige declareert de kosten via een loket van een Nederlandse zorgverzekeraar die connecties heeft met het buitenlandse verzekeraars. Er zijn goede ervaringen met:
 - Zilveren Kruis buitenland <https://www.zilverenkruis.nl/zorgaanbieders/declareren/Paginas/clienten-uit-het-buitenland.aspx>
 - Sommige cliënten gebruiken een EHICard (European Health Insurance Card) www.ehic.nl

Onverzekerbare zwangere zonder verblijfsstatus (illegalen/ongedocumenteerden)

In Nederland worden jaarlijks 1200–2000 kinderen geboren bij moeders zonder verblijfsvergunning. Illegaal verblijvende, ongedocumenteerde migranten zijn door de koppelingswet uitgesloten van verzekeringen. Zij kunnen zich niet verzekeren. Op grond van de zorgplicht horen verloskundige praktijken ongedocumenteerde zwangere cliënten te begeleiden. Zij kunnen niet worden geweigerd. Bij ongedocumenteerde cliënten is er veelal sprake van complexe problematiek: angst vanwege de illegale status, stress rond huisvesting en financiële situatie, lichamelijke en psychische gezondheidsproblemen, obstakels in taal en communicatie. De complexe verblijfssituatie heeft invloed op de begeleiding en zorg voor deze zwangere cliënten. Angst voor controles van de overheid is altijd aanwezig en belemmert o.a. de registratie van persoonsgegevens, een huisbezoek, kraamzorg, stevig ouderschap etc. Argwaan is vaak de reden voor een late zorgstart, het onderbreken van het zorgtraject en wisselen van verloskundige praktijk. Wijs ongedocumenteerden daarom op de privacy bescherming in het Nederlandse zorgsysteem, op de andere zorg die voor hen in de stad aanwezig is (registreren huisarts) en het belang van een sociaal steun systeem (mantelzorg, kerk, moskee, vluchtelingen werk etc.). In het bijgevoegde 'Basisrechten boekje' zijn de adressen te vinden.

Sinds januari 2009 kunnen de kosten die verband houden met zwangerschap en bevalling voor ongedocumenteerde zwangere cliënten, inclusief de kosten gemaakt voor echo's, kraambed, kraamzorg, medische bevallingen, voor 100% worden gedeclareerd bij het Zorginstituut Nederland (ZIN). Formulieren hiervoor zijn te vinden op www.zorginstituutnederland.nl en <http://www.zorginstituutnederland.nl/verzekering/onverzekerbare+vreemdelingen#Verloskundigenenkraamverzorgenden>.

De praktijk is dat bij het ZIN het totale zorgbedrag gedeclareerd wordt met daarop in mindering gebracht de eventuele eigen bijdrage van de cliënt.

Bloedonderzoek in de eerste lijn vindt plaats via Stichting Huisartsen Laboratoria. Op dit formulier kan illegale status worden aangegeven als één van de opties. Het bloedonderzoek vindt

Sociaal Zorgpad Onverzekerden

Voor alle medische specialisaties is het MCH het doorverwijs ziekenhuis voor ongedocumenteerden. Ook voor zwangerschaps- en bevallingenzorg op medische indicatie. Bevallingen onder begeleiding van verloskundigen van zwangere cliënten zonder verblijfsstatus vinden plaats in ieder ziekenhuis. Wordt een poliklinische bevalling medisch, dan vindt doorverwijzing plaats binnen het ziekenhuis waar de bevalling gestart is. Ongedocumenteerden zijn vaak onbekend met thuis- en eerstelijnsbevallingen in het ziekenhuis. Dit vraagt om extra aandacht en uitleg, zeker over het moment waarop de zwangere naar het ziekenhuis kan en mag en waar ze zich dan moet melden.

De Geboorteaangifte van de kinderen van ouders zonder verblijfstatus vraagt extra zorg. De voorkeur gaat naar aangifte door de vader/partner/meest direct betrokkene, deze moet in bezit zijn van een geldig identiteitsbewijs. Lukt dit niet, dan kan iedereen die bij de bevalling aanwezig is geweest het kind aangeven. Aangifte moet binnen 3 werkdagen na de geboorte gedaan worden, een geldig identiteitsbewijs (paspoort) is nodig. Tip: maak een afspraak bij het stadsdeelkantoor en voorkom lange wachttijden.

Bij twijfel of er werkelijk aangifte is gedaan, vraag dan naar het bewijs van geboorteaangifte.

Extra zorg voor onverzekerden:

In veel van bovenstaande gevallen heeft de verloskundige en de kraamzorg ook een rol bij het vinden van basis verzorgingsmiddelen. Kijk voor adressen in het 'Basisrechtenboekje voor ongedocumenteerden'. Een huisbezoek door de kraamzorg bij 34 weken zwangerschap en/of een preventief huisbezoek van de JGZ is in deze, vaak complexe, situaties aan te bevelen. Denk aan een warme overdracht naar het CJG/JGZ. Het jeugdteam binnen ieder CJG is aanspreekpunt voor ongedocumenteerde dakloze families.

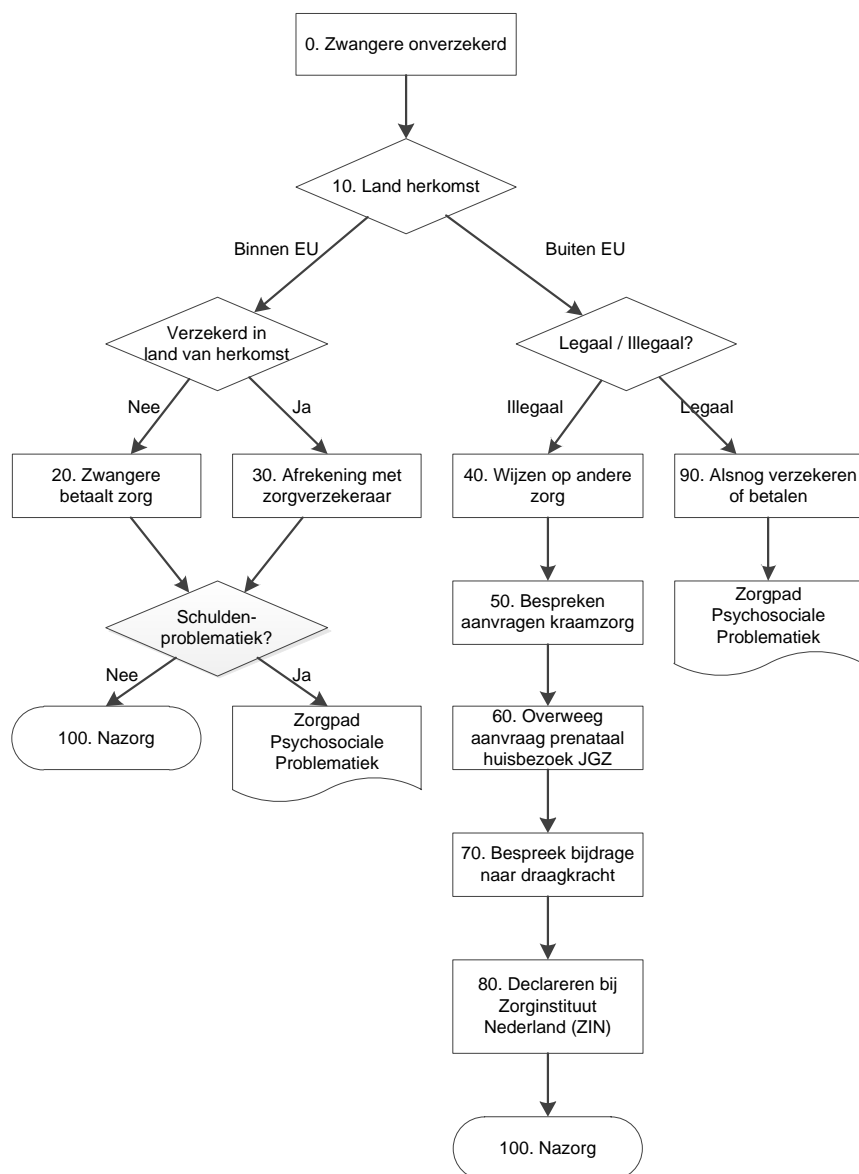
Denk aan:

- Weiger geen onverzekerde of ongedocumenteerde zwangere: Verleen zorg.
- Bouw aan vertrouwen met de zwangere cliënt.
- Maak duidelijk dat registratie gewenst is en niet wordt gebruikt voor andere zorg dan gerelateerde zaken. Benadruk dat het niet wordt doorgegeven aan politie of IND.
- Ondersteunen met verzorgingsmiddelen stut en steun.
- Heb oog voor andere problematiek en verwijs door waar nodig.
- Verloskundige regelt aanvraag kraamzorg voor cliënt.
- Benadruk dat huisbezoek geen controle is van de overheid.
- Iedere zwangere draagt financieel bij naar draagkracht.
- Zie toe op aangifte van de baby (vraag naar geboorteaangifte bewijs).
- Communiceer via Facebook met ongedocumenteerde.
- Geef folders in eigen taal <http://www.doktersvandewereld.org/need-help-2/>

3. Bronnen en informatie

- Marjan Mensinga en Wil Voogt, Illegaal en Zwanger, Tijdschrift voor Verloskunde, januari 2010.
- Veenema T, Wieggers T, Deville W. Toegankelijkheid van gezondheidszorg voor 'illegalen' in Nederland: een update. Utrecht: Nivel, 2009
- Zorg instituut Nederland
- College voor Zorgverzekeringen, Verzekeringsplicht voor zorgverzekeringen,
- www.judex.nl/rechtsgebied/uitkeringen_&_sociale_zekerheid/zorgverzekeringwet/artikelen/166/verzekeringsplicht-voor-zorgverzekeringen.html
- www.johannes-wier.nl Stichting voor mensenrechten en gezondheidszorg
- <http://www.zilverenkruis.nl/Consumenten/service/buitenland/Paginas/clienten-uit-het-buitenland.aspx>
- www.doktersvandewereld.org
- Basisrechtenboekje ongedocumenteerden Den Haag opvragen bij okia@hetnet.nl
- www.huisarts-migrant.nl

Sociaal Zorgpad Onverzekerden

0. Zwangere is niet verzekerd bij een Nederlandse Zorgverzekeraar. Cliënt kan hiervoor niet geweigerd worden voor zorgverlening. Zorgplicht gaat voor.

10. Waar komt de zwangere vandaan/of waar heeft de zwangere haar verblijfstatus? Binnen of buiten de EU.

20. Iedereen in de EU is wettelijk verplicht zich te verzekeren. <18 jaar verzekerd bij ouders/voogd (Zorgpad Minderjarige zwangere). Niet verzekerd betekent dat de cliënt verantwoordelijk is voor de zorgkosten. In overleg een betalingsregeling afspreken.

30. Vergoeding van zorg tijdens zwangerschap, bevalling en kraambed is afhankelijk van verzekering. Voor afrekening: a) Zilveren Kruis Buitenland <http://www.zilverenkruis.nl/Consumenten/service/buitenland/Paginas/clienten-uit-het-buitenland.aspx> b) EHI card (European Health Insurance Card) www.ehic.nl

40. Illegaliteit gaat gepaard met stress en veelal andere problemen. Zwangere cliënt wordt doorverwezen naar zorgverleners als huisarts, welzijn etc. Zie voor adressen 'Basisrechten boekje' okia@hetnet.nl

50. Aanvraag kraamzorg gebeurt op de verloskundige praktijk, verloskundige ziet hier op toe. Denk ook aan extra huisbezoek van de kraam bij 34 weken.

60. Situatie van illegalen vraagt extra zorg ook voor de continuïteit als baby er is. Overleg aanvraag prenataal huisbezoek via: cjgsecretariaat04@denhaag.nl of cjgdenhaag04@zorgmail.nl. Buiten Den Haag: prenatalezorg@jgzzhw.nl

70. Zorg staat voorop, verloskundige bespreekt met de cliënt haar financiële bijdrage aan de zorg. Bewaak continuïteit!

80. Zorgkosten declareren bij Zorginstituut Nederland (ZIN) met daarop in mindering gebracht de eigen bijdrage van de cliënt

90. In Nederland (EU) is iedereen boven 18 jaar verplicht zich te verzekeren. Verzekeren kan ieder moment. ZIN berekent een boete.

100. Check of geboden hulp voldoende is, (huisarts, CJG/JGZ, kerk/moskee, Stek, (zie lijst in 'Basisrechten boekje').

- = Proces
- = Beslissing
- = Document
- = Afsluitproces